

Migrationsöverdomstolens dom den 23 september 2014 i mål UM 1668-13

Migrationsöverdomstolen har i en dom den 23 september 2014 uttalat att den långa tid - 15 år - som sökanden riskerar i fängelse, ställd i relation till beskrivningen av de allmänna förhållandena i libanesiska fängelser ger anledning att anta att ett återsändande av sökanden till Libanon skulle innebära en kränkning av artikel 3 i europakonventionen och stå i strid med 12 kap. 1 § utlänningslagen. Migrationsöverdomstolen fann dock att det för närvarande - mot bakgrund av de beslut som de libanesiska myndigheterna fattat och de åtgärder man vidtagit - inte kan anses föreligga något bestående verkställighetshinder utan att fanns grund att bevilja sökanden, som befunnits utesluten från att betraktas som alternativt skyddsbehövande, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen.

Bakgrund

NN ansökte om uppehålls- och arbetstillstånd i mars 2003. Till stöd för sin ansökan återopade han bl.a. att han stod anklagad för mord och mordförsök i hemlandet och att han vid ett återvändande till Libanon riskerade dödsstraff eller straffarbete under oproportionerligt lång tid.

Migrationsverket avslog hans ansökan i november 2004 och avvisade honom från Sverige. I maj 2011 ansökt NN om asyl på nytt. Till stöd för sin ansökan återopade NN sina tidigare asylskäl och anförde att han numera dömts i sin utevaro för mord och mordförsök till 20 års straffarbete. En person som dömts i sin utevaro kan begära och beviljas en ny rättegång men ska då hållas fängslad i avvaktan på den nya rättegången vilket kan dröja i upp till fem år. Om han återvänder till hemlandet kommer han att gripas och fängslas under lång tid och löper då risk att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig behandling eller bestraffning. Ansökan avslogs den 23 maj 2012 och NN avvisades ur Sverige. Som skäl för beslutet angavs bl.a. att det får anses vara klarlagt att NN har möjlighet att få en ny rättegång vid ett återvändande till hemlandet. Innan ny dom fastställs kommer han att hållas fången i allmänt fängelse men systemet är utformat på så sätt att väntetiden inför den nya rättegången hålls så kort som möjligt. Av beslutet framgick vidare att verket ansåg att NN vistas i Sverige under så lång tid att han haft möjlighet att planera för en eventuell framtida rättegång i Libanon och att NN vid ett återvändande till hemlandet inte riskerade att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Migrationsverkets beslut överklagades till migrationsdomstolen som avslog överklagandet.

Migrationsöverdomstolens bedömning

Inledningsvis konstaterar Migrationsöverdomstolen att det är ostridigt att NN i sin utevaro dömts för bl.a. ett fall av fullbordat uppsåtligt dödande till sammanlagt 20 års frihetsberövande i Libanon. Vilket motsvarar en faktisk

strafftid på 15 år. Då domen är verkställbar ska denna utgöra utgångspunkten för bedömningen av NN:s skyddsbehov vid prövningen av hans asylansökan. Den omständigheten att han vid ett återvändande till Libanon kan begära omprövning av domen kan inte tas till intäkt för att vid asylprövningen nu utgå ifrån att han vid en eventuell framtida brottmålsrättegång kan komma att resultera att NN frikänns eller döms till en mildare påföljd.

Därefter konstaterar Migrationsöverdomstolen att den omständigheten att en person efter en rättslig prövning i sitt hemland straffas för ett brott i sig inte utgör skäl för uppehållstillstånd i Sverige. Om det emellertid finns grundad anledning att anta att personen, i samband med att påföljden verkställs, riskerar att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling kan han eller hon däremot anses vara i behov av skydd i förhållande till hemlandet.

Europadomstolen har i flera domar funnit att allvarliga brister i ett lands fängelseförhållanden utgjort en kränkning av artikel 3 i europakonventionen. Flera av målen har rört överbeläggning under viss tid men även oacceptabla sanitära förhållanden, avsaknaden av ljus och möjligheter till motion eller en kombination av sådana förhållanden. I *Khodorkovskiy mot Ryssland*, dom den 31 maj 2001 (appl. No. 5829/04, § 101) framhålls att legitima åtgärder för att beröva en person hans frihet ofta kan innefatta ett inslag av lidande och förödmjukelse men att det trots detta inte kan sägas att frihetsberövandet som sådant väcker frågor enligt europakonventionen. I domen (§ 102) hänvisar Europadomstolen vidare till att personligt utrymme för fångar i ryska häkten befunnits vara så extrem att enbart den i sig ansetts utgöra en kränkning av artikel 3. Därtill anges att faktorer som tillgång på dagsljus eller luft, tillräckliga uppvärmningsanordningar, iakttagande av grundläggande krav på hygien, möjlighet att använda toaletten i fred och tillgången på ventilation är av betydelse för prövningen. Det poängteras vidare även att uppräkningsen inte är uttömmande.

Enligt Migrationsöverdomstolens bedömning är enligt tillgänglig landinformation fängelseförhållandena i Libanon svåra. Förhållandena beskrivs som hårda och i vissa fängelser, som centralfängelset i Roumieh utanför Beirut till och med som livshotande vilket ska ställas i relation till de individuella omständigheterna i målet. NN är 47 år gammal. Han är vid förhållandevis god fysisk och psykisk hälsa vilket talar för att han har bra förutsättningar att klara ett frihetsberövande, även under mindre goda förhållanden. Det straff han dömts till uppgår dock till 15 år, med avdrag för tre månader då han suttit häktad vilket ger Migrationsöverdomstolen anledning till en försiktig hållning vid bedömningen av om han kan återvända till sitt hemland utan risk för skyddsgrundande behandling. Migrationsöverdomstolen konstaterar vidare att det kan noteras att tiden för NN:s frihetsberövande avsevärt överstiger den tid som det var frågan om i bl.a. det ovan angivna målet i Europadomstolen som i huvudsak rört frihetsberövanden i avvaktan på rättegång.

Migrationsöverdomstolen övergår därefter till att konstatera att det inte på förhand kan fastställas att de villkor som kommer att råda för just NN:s frihetsberövande är jämförbara med de förhållanden som varit föremål för Europadomstolens bedömning. Den långa tid som NN riskerar i fängelse, ställd i relation till beskrivningen av de allmänna förhållandena i libanesiska fängelser ger dock anledning att befara att ett återsändande av honom skulle komma att innebära en kränkning av artikel 3 i konventionen. Varför NN i princip är berättigad till uppehållstillstånd i enlighet med 5 kap 1 § utlänningslagen om han inte är utesluten från att betraktas som alternativt skyddsbehövande.

Det kan noteras att Migrationsöverdomstolen även i MIG 2011:7 (UM 9899-09) hänvisat till att Europadomstolen vid flera tillfällen uttalat att fängelseförhållandena i Ryssland är sådana att de inte är förenliga med artikel 3 men anför att fängelseförhållandena enligt Migrationsöverdomstolens bedömning generellt sätt inte kan anses vara så dåliga att sökanden skulle utsättas för en generell risk att utsättas för skyddsgrundande behandling. Varför sökanden i målet, som inte gjort sannolikt visat att hon är i behov av skydd i Sverige, kunde återsändas till hemlandet.

Härefter konstaterar Migrationsöverdomstolen att den fällande domen inte bara ska vara utgångspunkt för bedömningen av NN:s skyddsbehov, utan också läggas till grund för prövningen av om han ska uteslutas från att betraktas som alternativt skyddsbehövande. De gärningar som NN dömts för är att betrakta som grova brott varför det finns synnerlig anledning att anta att NN gjort sig skyldig till sådana brott. NN är därför utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och kan därför inte beviljas uppehållstillstånd i Sverige med stöd av 5 kap 1 § utlänningslagen.

Som Migrationsöverdomstolen redan konstaterat finns anledning att befara att ett återsändande av NN till Libanon skulle strida mot artikel 3 i europakonventionen. Att verkställa beslutet skulle också stå i strid med 12 kap. 1 § utlänningslagen. Den fråga som därför återstår för Migrationsöverdomstolen att besvara är med stöd av vilken bestämmelse NN kan tillåtas att uppehålla sig i Sverige när han – i vart fall i nuläget – inte kan utvisas.

I denna del konstaterar Migrationsöverdomstolen inledningsvis att domstolen gjort bedömningen att det finns grundad anledning att anta att NN vid ett återvändande till hemlandet löper risk att där utsättas för sådan omänsklig eller förnedrande behandling som avses i 4 kap 2 § utlänningslagen. Vilket utgör ett absolut verkställighetshinder enligt 12 kap 1 § samma lag.

Därefter konstaterar Migrationsöverdomstolen att tidsbegränsat uppehållstillstånd kan beviljas med stöd av 5 kap 11 § utlänningslagen om det i samband med ett beslut kan konstateras att det föreligger verkställighetshinder eller senare visar sig att en verkställighet inte kan ske.

Om verkställighetshindret bedöms vara bestående under så lång tid att utlänningslagen kan bedömas få en särskild anknytning till Sverige kan uppehållstillstånd ges med stöd av 5 kap 6 § utlänningslagen.

NN har inte yrkat och det har inte heller framkommit någon grund för att det skulle föreligga några förutsättningar för att bevilja NN uppehållstillstånd med stöd av 5 kap 6 § utlänningslagen.

NN har dock yrkat att han ska beviljas uppehållstillstånd på grund av att bestående verkställighetshinder föreligger.

I denna del konstaterar Migrationsöverdomstolen att den tillgängliga landinformationen ger stöd för uppfattningen att de libanesiska myndigheterna är väl medvetna om problemen vad gäller förhållandena i landets fängelser. De har också fattat vissa verkningsfulla beslut och vidtagit åtgärder för att generellt förbättra förhållandena för de personer som hålls frihetsberövade. Migrationsöverdomstolen anser därför att det finns fog för bedömningen att det verkställighetshinder som för närvarande föreligger inte ska anses som bestående. Varför det finns grund för att bevilja NN ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap 11 § utlänningslagen. NN saknar emellertid nationellt pass och har inte heller förutsättningar att få ett sådant. Mot bakgrund härav och då Migrationsöverdomstolen inte har möjlighet att i målet förordna angående främlingspass beviljar domstolen honom endast uppehållstillstånd i Sverige och överlåter åt Migrationsverket att bedöma om tillståndet ska vara tidbegränsat eller permanent av det skälet att NN saknar pass.